

Lesley Griffiths AS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd
Cymru, a'r Trefnydd

21 Mawrth 2024

Gwaith dilynol ar waith craffu Gweinidogol cyffredinol ar 6 Mawrth 2024 – Safonau Gofynnol Cenedlaethol a chamau nesaf y Cynllun Ffermio Cynaliadwy

Annwyl Weinidog,

Diolch am roi o'ch amser i ateb cwestiynau'r Aelodau ddydd Mercher 6 Mawrth. Rwy'n ysgrifennu i ofyn am ragor o eglurhad gan y Gweinidog sy'n gyfrifol am Faterion Gwledig am yr atebion a roddwyd ynghylch y Safonau Gofynnol Cenedlaethol a chymorth amaethyddol yn y dyfodol o dan y Cynllun Ffermio Cynaliadwy.

Y Safonau Gofynnol Cenedlaethol a'r 'llinell sylfaen reoleiddiol'

Yn y Papur Gwyn ar gyfer Bil Amaethyddiaeth (Cymru) a gyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2020, dywedoch chi eich bod yn bwriadu cydgrynhoi'r rheolau presennol, gan gynnwys trawsgydymffurfio, i ffurfio'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol. Wrth ymateb i ganlyniadau'r ymgynghoriad, dywedoch y "bydd angen gwneud rhagor o waith ar ddatblygu cynigion y Safonau, gan gynnwys edrych ar opsiynau deddfwriaethol a rhai nad ydynt yn ddeddfwriaethol i wireddu ein huchelgeisiau".

Yn ystod Cyfnod 2 y broses graffu ar gyfer y Bil, a gynhaliwyd ym mis Mawrth 2022, dywedoch chi fod Llywodraeth Cymru yn ystyried yr angen am ddeddfwriaeth i gydgrynhoi rheolau a chadarnhau'r llinell sylfaen reoleiddiol. Ni chafodd deddfwriaeth ei dwyn ymlaen, ac yn ein cyfarfod ar 6 Mawrth, dywedoch chi wrth y Pwyllgor fod y rheolau ar wefan Llywodraeth Cymru a'u bod yn cynnwys trawsgydymffurfio – gan gydymffurfio â gofynion rheoli statudol, a fyddai'n gymwys p'un a yw ffermwr yn cael cymorth Cynllun y Taliad Sylfaenol ai peidio, a'r amodau cyflwr amaethyddol ac amgylcheddol da, sydd ond yn gymwys i ffermwyr sy'n cael cymorth ar hyn o bryd. Dywedoch chi:

"the regulatory baseline for agriculture, which is what we refer to as NMS, already exists, and what that does is establish the minimum requirements every farmer must comply with and the associated criminal offences for any serious contraventions. So, as I say, that's already there; it's not part of the consultation. Obviously, NMS, or the regulatory baseline, is kept under review, and if there are any changes required—agricultural pollution regulations is an example—we always, obviously, consult before we bring them in."

Byddai'r Pwyllgor yn gwerthfawrogi rhagor o eglurder ynghylch a fyddai ffermwr nad yw'n tanysgrifio i'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy yn dal i orfod cymhwyso amodau cyflwr amaethyddol ac amgylcheddol da ai peidio, hy a yw'r llinell sylfaen reoleiddiol yr un peth ar gyfer ffermwyr sy'n aros y tu allan i'r cynllun?

Mae disgwyliadau rhanddeiliaid ynghylch set gyfunol newydd o safonau, boed yn statudol neu fel arall, wedi'u codi yn ystod ymgynghoriadau diweddar, ac mae rhanddeiliaid o bob cwr wedi galw am eu rhoi ar waith. Mae maint y protestiadau diweddar gan ffermwyr hefyd yn tanlinellu'r angen i sicrhau bod y sector yn llwyr ddeall dull gweithredu Llywodraeth Cymru. O ystyried bod Llywodraeth Cymru bellach wedi mabwysiadu safbwynt am yr hyn y mae 'Safonau Gofynnol Cenedlaethol' a'r 'llinell sylfaen reoleiddiol' yn ei olygu, byddai'n ddefnyddiol felly pe gallech egluro sut yr ydych yn bwriadu cyfleu hynny'n glir i'r holl rhanddeiliaid.

Argymhellion Pwyllgor Newid Hinsawdd y (UKCCC) a'r rhesymeg dros y targed gorchudd coed o 10 y cant

Roedd adroddiad cynnydd Pwyllgor y Deyrnas Unedig ar Newid yn yr Hinsawdd yn 2023: Lleihau allyriadau yng Nghymru yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru wneud y canlynol:

"Maintain and enhance incentives to support agroforestry and hedgerows in the Welsh farmed landscape over the transition to the new post-CAP framework. Plant trees on 2% of farmland by 2025 while maintaining its primary use, rising to 5% by 2035, and extend hedgerows by 20% by 2035 and better manage existing hedgerows."

Yn dilyn protestiadau diweddar gan ffermwyr, gwnaethoch chi ddatganiad ar y cyd â'r Prif Weinidog ar 27 Chwefror yn nodi rhai camau nesaf posibl, gan gynnwys:

"Sicrhau bod y gweithredoedd yn yr SFS yn cael eu targedu'n briodol i wneud ffermydd cyn gryfed yn economaidd â phosibl. Mae hyn yn cynnwys sicrhau nad yw'r gofyn am goetiroedd a chynefinoedd yn gwneud ffermydd yn ariannol aflwyddiannus."

Gofynnwyd i chi yn y Pwyllgor pam yr oedd Llywodraeth Cymru wedi gosod targed gorchudd coed o 10 y cant ar gyfer y Cynllun Ffermio Cynaliadwy pan oedd UKCCC yn argymhell 5 y cant erbyn 2035.

Mewn ymateb, cyfeirioch chi at ofyniad am 43,000 hectar o goetir newydd erbyn 2030 ond hefyd at dargedau eraill a osodwyd gan UKCCC ar gyfer 2035, gan gynnwys cynnydd mewn cyfraddau plannu coed blynyddol o 4,500 hectar y flwyddyn o leiaf erbyn 2030 i 7,500 hectar erbyn 2035, i amaeth-goedwigaeth blannu coed ar ddau y cant o dir fferm erbyn 2035, ac i ymestyn perthi erbyn 2035. Yng ngoleuni faint o bryder ac aflonyddwch sydd yn y sector ffermio ynghylch y targed gorchudd coed, byddai'n ddefnyddiol pe gallech nodi'n fanwl y rhesymeg dros y targed gorchudd coed o 10 y cant i ffermwyr sy'n deillio o'r gwahanol argymhellion hyn gan UKCCC.

Adolygu'r broses ymgynghori a'r camau nesaf

Mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn ymgynghori ar y Cynllun Ffermio Cynaliadwy ers blynyddoedd, gan gynnal ymarferion cydlunio a sefydlu gweithgorau arbenigol. Er gwaethaf cymaint o waith ymgysylltu, rydym wedi gweld protestiadau cryf gan ffermwyr, ac felly beth yn eich barn chi sydd wedi methu o ran y broses a sut ydych chi'n meddwl y gellir unioni hyn wrth symud ymlaen?

Cafwyd trafodaeth ddi-flewyn-ar-dafod yn y Pwyllgor ynghylch y posibilrwydd o oedi cyn cyflwyno'r cynllun yn 2025, gan ichi bwysleisio dro ar ôl tro pa mor bwysig yw gwneud pethau'n iawn. Beth fyddai goblygiadau peidio â chyflwyno'r cynllun yn 2025 – o ran busnesau fferm ond hefyd yr amgylchedd, o ystyried ymrwymïadau sero net a bioamrywiaeth Llywodraeth Cymru?

O ystyried y bydd modelu economaidd 'mwy ystyrlon' pellach gyda set wahanol o ragdybiaethau, a'ch bod wedi dweud yn bendant y bydd angen newidiadau i'r cynllun, a allwn ni ddisgwyl gweld ymgynghoriad pellach yn cael ei gynnal, ac os felly a allwch chi ddarparu manylion ynghylch sut a phryd yr ydych yn disgwyl i hyn ddigwydd?

Disgwylir hefyd y bydd gwaith ymgysylltu pellach yn digwydd gyda grwpiau arbenigol, er enghraifft drwy'r gweithgor tir comin. Roedd yr angen i ddod o hyd i atebion ar gyfer grwpiau fel ffermwyr tenant, ffermwyr ifanc a newydd-ddyfodiaid a ffermwyr ar dir comin yn rhywbeth a godwyd gan y Pwyllgor yn gynnar wrth graffu ar Fil Amaethyddiaeth (Cymru). Felly, byddai'n ddefnyddiol cael rhagor o wybodaeth am ba newidiadau polisi a champau gweithredu ymarferol sydd ar y gweill neu'n cael eu rhoi ar waith i fynd i'r afael â'r pryderon a godwyd gyda ni ac mewn ymateb i Argymhelliad 6 o'n hadroddiad Bil Cyfnod 1 a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2023.

Diolch i chi am barhau i ymgysylltu â'r Pwyllgor ar y materion pwysig hyn ar gyfer yr economi wledig yng Nghymru ac edrychwn ymlaen at eich ymateb.

Cofion cynnes,

Paul Davies AS

Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig